

Dieu (PI 5)

(ALDC, IX, 2102. Dieu [PI 5])

La segona persona del plural del present d'indicatiu del verb *dir* (< llat. tardà DIRE, cl. DICĒRE) en llat. era DICĪTIS que, amb una dissimilació de *i...i* > *e...i* (com la de VICĪNU > *veí*), va donar *dezitz i després, per pèrdua de la consonant intervocàlica, *deïts*, origen de *dits* (> *diu* 108, com *partits* > *partiu*; var. *dit* 100, per atracció de l'imperatiu), canviat en *deïts* i *deïs*, conservat en bal. (pron. [dəjs] o [dejs] 72, 75, 83). La regularització del radical sobre *di-* (*dic*, *dus*, *diu*, *di[u]en*) i de la desinència *-eu* a partir de formes com *creeu*, *dueu*, *rieu*, etc. van provocar el canvi de *deïts* (*deiu*) en *dieu* (var. *di[z]eu* 7 ← oc. *dizetz*), força general, i també el canvi en *digueu*, amb inserció d'una *-g-* antihiàtica per atracció del subjuntiu *diga* (*digui*), que també va influir en la var. ribagorçana *digau* 93, 108,

presa del subjuntiu o de l'imperatiu. Cal comparar aquestes formes amb les variants de la persona 4 (veg. mapa 1487). Des d'una perspectiva geogràfica, veiem com les variants arcaïques s'han arrecerat en àrees isolades, com el bal. (*deïs*) i punts ribagorçans (*dits*, *diu*), mentre que les altres, majoritàries i posteriors (*dieu*, *digueu*), s'estenen per la resta del domini.

Dieu és forma normativa des del *DOrt*, 1917; la *GIEC* (pàg. 295) inclou *deïs* (bal.) entre "Altres variants"; la *PEOLC Morfologia* (pàg. 38) proposa *dieu* com a forma pròpia de l'àmbit general; *deïs*, d'àmbit restringit (parlars balearics), i *digueu*, com a no recomanable.

